

Redactioneel

er is alles in de wereld het is alles

*er is alles in de wereld het is alles
de dolle hondenglimlach van de honger
de heksenangsten van de pijn en
de grote gier en zucht de grote
oude zwarte nachtegalen
het is alles in de wereld er is alles*

*allen die zonder licht leven
de in ijzeren longen gevangen libellen
hebben van hardstenen horloges
de kracht en de snelheid*

*binnen het gebroken papier van de macht
gaapt onder de verdwaalde kogel van de vrede
gaapt voor de kortzichtige kogel van de oorlog
de leeggestolen schedel
de erosie*

*er is alles in de wereld het is alles
arm en smal en langzaam geboren
slaapwandelaars in een koud circus alles
is in de wereld het is alles
slaap*

*

Een gedicht van Lucebert (1924-1994) uit zijn eerste bundel *apocrief/de analphabetische naam* (1952), geschreven dus in de lege, naoorlogse jaren. Alles en iedereen is knock out geslagen en voor zover er nog sprake is van beweging, is het een langzame, vertraagde beweging, een soort slapegapen. Zelfs de nachtegalen zijn groot, oud en zwaar geworden. De libellen, die lichtste van alle gevleugelde, zijn gevangen in ijzeren longen (een toen mensgroot vacuüm ademhalingsapparaat). De macht die alleen nog op papier en uit papier bestaat, is gebroken. De kogel van de vrede dwaalt verwaasd rond, de kogel van de oorlog is kortzichtig geworden – bijziend, en gapend aangestaard door de leeggestolen schedel, de hersenpan waaruit alle redelijkheid, alle wetenschap en moraal is weggevaagd, geërodeerd. De mensen zijn niet eens van een koude kermis thuis gekomen; zij slaapwandelen nog rond in een koud wereldcircus. Maar de wereld is er nog steeds, en in de wereld is alles. Om te beginnen de 'dolle hondenglimlach van de honger'. Lucebert zal de gezichten op de concentratiekampfoto's voor ogen hebben gehad. En dan, in contrast daarmee, de eeuwige, onverwoestbare 'grote gier en zucht': *money makes the world go round*.

De wereld is, mede door toedoen van dichters als Lucebert (de 'Vijftigers') in de jaren zestig van de vorige eeuw behoorlijk wakker geschud. Maar of hij er beter op is geworden? De gedichten (en tekeningen) van Lucebert zijn er in ieder geval niet veel vrolijker op geworden. De honger is gebleven als een hardnekkige gast, terwijl elders in diezelfde wereld de gier en de zucht zichzelf bedienen met de 'vette vinger van de verzadiging'.

er is alles in de wereld. Je kunt wel aan de gang blijven met erover dichten en Roodkopers vullen. En het meeste is minder hoopgevend. Maar daarom niet

minder zinvol om aan de orde te stellen. We willen weten wat er allemaal in de wereld te koop is, waardoor de wereld doordraait, waar nog steeds her en der honger heerst, kogels dwalen, bommen ontploffen, haat wordt gezaaid (door en tegen moslims), verdriet vermenigvuldigd (op Ambon onder andere).

We willen weten waarom er nog steeds een alles verbiedende en verstikkende kerk bestaat in velerlei gedaanten. Daarover in deze aflevering van *Roodkoper* een gesprek met de spraakmakende 'schaduwpaus', de theoloog Hans Küng. Ook de onlangs overleden Ton van der Stap behoorde tot die kerk, en Alexander Rinnooy Kan. Maar die moet wat hen betreft, meer lijken op wat Paulus als visioen voor ogen had en wat Lucebert in een kerkkritisch gedicht evoceert: *... de aarde komt tot zichzelf / de hemel wordt weer haar huis / de bruid brengt kinderen thuis / die openbaren de mens / de verlossende ruimten van de mens // gewelven gemeenschap en droom* (uit: *alfabel*, 1955).

De poëzie van Lucebert bevat honderden onvergetelijke regels die alles wat er in de wereld te koop is, en *alles van waarde wat weerloos is*, in flitsen doet oplichten, flitsen van inzicht en verlichting, verheldering.

Moge in deze aflevering van *Roodkoper* ook een aantal van dergelijke regels te vinden zijn.